

Työväen tyttäret matkalla keskiluokkaan

Katriina Järvinen

Alakoski, Susanna & Nielsen, Karin (red.) 2006. Tala om klass. Stockholm: Ordfront. 247 s.

Kolmivuotiaana Vaasasta Ruotsiin muuttanut kirjailija Susanna Alakoski on toimittanut ympäristötieteilijä Karin Nielsenin kanssa teoksen *Tala om klass*. Kirjassa 15 ruotsalaista naista kertoo nousustaan työväenluokasta keskiluokkaan. Osa kirjoittajista on tunnettuja vaikuttajia, kuten vasemmistopoliitikko Gudrun Schyman ja *Sikalat*-romaanistaan August-palkinnon saanut Susanna Alakoski itse. Kuudella naisella on suomalaiset sukujuuret. Maa-hanmuuttajatausta nousee artikkeleissa yhdeksi toiseutta synnyttäväksi tekijäksi.

Naiset kertovat arjesta, perheistä, omakotitaloista, sisustuksista, lomamatkoista – miellyttävältä kuulostavasta ruotsalaisesta keskiluokkaisesta elämästään. Mutta he kertovat myös surusta ja häpeästä jota kokevat siellä mistä ovat lähteneet – vanhemmista, jotka ihmettelevät pyöriä toimistotuoleja, kirjeen postittamista työajalla ja hammaslääkärin va-

raamista työpaikan puhelimella. Keskiluokkaisten ihmisten luo palatessaan he kuuntelevat miten vaikeaa on löytää luotettava siivooja, sopiva terapeutti, hyvä kiropraktikko. He eivät sano: ”Jos ei olisi niin paljon rahaa, ei olisi noita ongelmia.” He ovat oppineet sulkemaan suunsa ja pelastamaan keskiluokkaiset kanssaihmiset syyllisyydeltä.

Naisluokkaretkeilijä on antologiassa keskiluokan uhri ja työväenluokan petturi. Keski- luokka ei ymmärrä hänen kokemuksiaan ja työväenluokassa hän tuntee syyllisyyttä helpos- ta elämästään. Luokkaretkeilijän identiteetti nousee tästä ristiriidasta. Hän ei kuulu sinne mistä lähti, eikä sinne minne on päätynyt. Molempien luokkien parissa hän oppii sulke- maan suunsa oikeissa paikoissa. Naiseuden edellyttämästä ulkoisesta sopeutumisesta seu- raan petturuuden tunne vielä omaa itseäkin kohtaan.

Ruotsalaiset siskot ovat vihaisia. Huumoria saa kirjasta etsiä. Lukija on välillä jopa kiu- saantunut. Itse työstin luokkaretkeilykokemuksiani kymmenen vuotta ennen kuin olin valmis tulemaan kaapista ulos. Loukatut tunteet oli käytävä juurta jaksain läpi ennen kuin kirjoitin kokemuksista kirjan. Kuka suostuisi kuuntelemaan vihaista naista? Sitä paitsi Suomessa nousu suuresta köyhyydestä nykyiseen hyvinvointiin on ollut nopeampaa kuin naapuri- maassa. ”Minulla ei ole syytä valittaa”, yliminäni muistuttaa jos ruudulle alkaa ilmaantua tyytymättömyyttä ilmentävää tekstiä.

Ruotsissa asiat ovat toisin. Kasvokkain naapurimaassa ollaan ystävällisiä, ympäripyö- reitä ja vältetään konflikteja. Varsinkaan naisen ei sovi näyttää pahaa oloaan. Mutta kirjois- sa ja mediassa ärhennellään ja käydään vastustajien kurkkuun kiinni. Itseä ei pelätä esittää yhteiskunnan uhrina. Ruotsalaisten feministien vihaisuus on omaa luokkaansa.

Silti Tala om klass –antologian uskottavuus hieman kärsii, kun kirjoittajat laittavat niin mo- nia kokemuksiaan luokkataustansa ja sukupuolensa syyksi. Eräs heistä kertoo heräävänsä aamuyöllä hikisenä miettimään edellispäivänä kirjoitettuun raporttiin mahdollisesti jäänyttä pilkkuvirhettä. Eikö sitten myös keskiluokkaan syntynyt nainen (tai mies) voisi kärsiä sa- manlaisesta tunnollisuuden taakasta?

Silti suomalaiselle luokkaretkeilijälle lukukokemus on riemastuttava: En olekaan yksin tunteineni ja kokemuksineni – lahden toisella puolella on ymmärtämystä sille, mitä monet keskiluokkaiset suomalaiset vielä karsastavat!

Susanna Alakoski kirjoittaa, että kaikki mitä hän on oppinut hyvistä kirjoista, elokuvis- ta, ruuista, mausteista, tuoksuista ja viineistä on keskiluokan opettamaa. Mutta kaikki mitä hän tietää syrjäytymisestä ja ulkopuolisuudesta tulee alhaalta. Kun hän itkee, nauraa tai ra- kastaa, hän tekee sen alaluokan sydämellä.

Omaa kokemustani en osaisi kauniimmin ilmaista.

Katriina Järvinen on valtiotieteiden lisensiaatti ja työskentelee sosiaalipsyko- logian opettajana Helsingin yliopiston Avoimessa yliopistossa.

Hilkka Helsti arvostelee Katriina Järvisen ja Laura Kolben kirjoittaman kirjan *Luokkaret- kellä hyvinvointiyhteiskunnassa* (Kirjapaja 2007) tässä lehdessä.